

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Aleše Roztočila a soudců JUDr. Jiřího Pally a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobkyně: **Univerzita Karlova**, se sídlem Ovocný trh 560/5, Praha 1, zastoupená JUDr. Petrem Svobodou, Ph.D., advokátem se sídlem Aranžerská 166, Praha 9, proti žalovanému: **Úřad pro ochranu osobních údajů**, se sídlem Pplk. Sochora 727/27, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 9. 2021, č. j. UOOU-00244/21-11, v řízení o vyloučení soudkyně Městského soudu v Praze JUDr. Ing. Petry Kamínkové, Ph.D., LL.M., ve věci vedené u tohoto soudu pod sp. zn. 3 A 130/2021,

t a k t o :

Soudkyně Městského soudu v Praze JUDr. Ing. Petra Kamínková, Ph.D., LL.M., **je vyloučena** z projednávání a rozhodnutí věci vedené Městským soudem v Praze pod sp. zn. 3 A 130/2021.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobkyně podala dne 4. 11. 2021 u Městského soudu v Praze žalobu proti v záhlaví uvedenému rozhodnutí žalovaného, jímž zrušil rozhodnutí žalobkyně (její právnické fakulty) ze dne 13. 8. 2021 o odmítnutí poskytnutí informace. Žalovaný žalobkyni zavázal, aby v novém rozhodnutí vytýkané vady odstranila.

[2] Soudkyně JUDr. Ing. Petra Kamínková, Ph.D., LL.M., která je členkou senátu, kterému tato věc byla u městského soudu přidělena, dne 27. 3. 2024 místopředsedovi Městského soudu v Praze oznámila skutečnosti, na základě nichž má za to, že existují důvody pochybovat o její nepodjatosti. Konkrétně uvedla, že zástupce žalobkyně (JUDr. Svoboda) je zároveň jejím školitelem v doktorském studiu na Univerzitě Karlově, které má aktuálně přerušeno. Vyjádřila přesvědčení, že její vztah k zástupci žalobkyně je takové povahy, že jsou ve smyslu § 8 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), dány důvody pochybovat o její nepodjatosti, a je proto z projednání věci vyloučena. Za podstatné označila, že její vztah s JUDr. Svobodou není čistě kolegiální, ale JUDr. Svoboda je k ní jako ke studentce v pozici nadřízenosti. Podílí se na hodnocení plnění jejího individuálního studijního plánu a bude hodnotit její závěrečnou práci. Dále uvedla, že Nejvyšší správní soud již opakovaně rozhodl, že negativní hodnocení disertace zakládá důvod pro pochyby o podjatosti (usnesení č. j. Nao 276/2017–22 a č. j. Nao 81/2018–39).

[3] Místopředseda městského soudu důvody pro vyloučení soudkyně neshledal, a proto věc dle § 8 odst. 3 s. ř. s. předložil k rozhodnutí Nejvyššímu správnímu soudu. Zdůraznil, že u vztahu k zástupci účastníka je zpravidla míra osobní zainteresovanosti na výsledném rozhodnutí soudu nižší. V obou soudkyních zmíněných případech rozhodnutých NSS se jednalo o situace, ve kterých účastník řízení poukázal na okolnosti podmiňující vznik pochybnosti o schopnostech soudce nestranně přistupovat k věci s ohledem na v určitém ohledu konfliktní situaci mezi právním zástupcem účastníka řízení a soudcem. Naproti tomu v posuzované věci do hodnocení vztahu soudkyně k právnímu zástupci žalobkyně nevstupují žádné jiné okolnosti než skutečnost, že se jedná o jejího školitele v rámci přerušného studia.

[4] Soudkyně v oznámení pouze poukázala na existenci samotného vztahu, přičemž svoje pochybnosti spojila toliko s postavením právního zástupce coby jejího školitele. Žádné okolnosti stran subjektivní stránky podjatosti neuvedla. Co se týče objektivní stránky podjatosti, souhlasí místopředseda městského soudu s JUDr. Kamínkovou, že vztah podřízenosti ve vztahu k právnímu zástupci účastníka řízení by mohl za určitých okolností založit opodstatněnou obavu, že soudce není zcela nestranný. Podle místopředsedy městského soudu by míra intenzity vztahu soudkyně a právního zástupce neměla bez přistoupení dalších relevantních okolností bez dalšího vést k vyloučení práva na zákonného soudce. V určitém ohledu lze shledat, že školitel je ve vztahu ke studentovi v nerovném postavení. Stále se však jedná o určitou formu profesního vztahu mezi dvěma právními profesionály na poli akademické spolupráce, kdy školitel má odpovědnost za kvalitu doktorského projektu a za odborné vedení studenta. Soudkyně v tomto ohledu neuvedla žádné konfliktní situace srovnatelné s těmi, ke kterým došlo v usneseních č.j. Nao 276/2017-22 a č. j. Nao 76/2008-92, ani se jakýmkoliv způsobem nevyjádřila k formě svého studia. Nadto pak uvedla, že aktuálně má studium přerušeno, žádné další informace ve vztahu k plnění studijních povinností nedoplnila, natož aby např. poukazovala na to, že snad do jejich čistě profesního – akademického vztahu vstupují další relevantní skutečnosti, jež by byly na pomyslných miskách vah způsobily vychýlit zobáček ve prospěch zásahu do práva na zákonného soudce.

[5] Jedná se o hraniční situaci. Soudkyně v rámci učiněného oznámení v zásadě setrvala na obecném konstatování o povaze jejího vztahu k právnímu zástupci účastníka řízení, aniž by doplnila, jaké pochybnosti o schopnosti rozhodovat věc nestranně v tomto kontextu vyvstávají. Místopředseda městského soudu připomenul, že podle nálezu Ústavního soudu ze dne 3. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 105/01, „*není přípustné vycházet pouze z pochybností o poměru soudců k projednávané věci nebo k osobám, jichž se úkon přímo dotýká, nýbrž i z hmotněprávního rozboru skutečností, které k těmto pochybnostem vedly.*“ Při hodnocení okolností, jež by mohly objektivně založit pochybnost o podjatosti soudkyně, nelze odhlédnout od skutečnosti, že soudce je právní profesionál, jehož mravní povinností je dbát o nezávislé a nestranné rozhodování. Méně intenzivní vlivy na svou rozhodovací činnost tak musí být schopen odfiltrovat s ohledem na nároky své profese. Právní zástupce účastníka je přitom rovněž právní profesionál (advokát), jenž je vázán stavovskými předpisy. Místopředseda městského soudu se tudíž nedomnívá, že již pouhá existence vztahu školitel – student, jež je dána mezi právním zástupcem účastníka a soudkyní, by bez dalšího mohla založit pochybnosti o schopnosti soudkyně ve věci nestranně

pokračování

a nezávisle rozhodovat. Právnímu zástupci žalobkyně bylo doručeno poučení o složení senátu, žalobkyně ani její zástupce však námitku podjatosti neuplatnili.

[6] Místopředseda městského soudu uzavřel, že z tvrzení JUDr. Kamínkové nevyplývá, že by intenzita rušivých vlivů dosáhla určité kritické úrovně. Nemohou vzniknout legitimní pochybnosti o tom, že není schopna dostát požadavkům na nezávislé a nestranné rozhodování, které jsou na ni kladeny a kterých si musí být vědoma. Není dán důvod pochybovat o její nepodjatosti.

[7] Zástupce žalobkyně se ve svém vyjádření ztotožnil se skutkovými tvrzeními i argumenty, které uvedla soudkyně JUDr. Petra Kamínková ve svém oznámení. Konstatoval, že vztah mezi školou a studentem není vztahem jen odborným či profesionálním, ale vztahem mocenským. Škola vystupuje prostřednictvím svých orgánů a akademických pracovníků vůči studentovi zejména při hodnocení výsledků jeho studia jako mocenský subjekt. Samotný vztah mezi žalobkyní jako školou (a zástupcem žalobkyně jako školitelem) na jedné straně a JUDr. Kamínkovou jako studentkou na druhé straně zakládá důvodné pochybnosti o její nepodjatosti. Vše ostatní je vedlejší. Má-li soudce zůstat v očích žalovaného i veřejnosti nestranný, neměl by soudit školu, jejímž je studentem. Zástupce žalobkyně dále otevřeně uvedl, že jeho vztah k JUDr. Kamínkové je ovlivněn respektem k ní jako vynikající studentce se širokým zájmem i záběrem napříč veřejným právem. Přiklonil se k návrhu, aby Nejvyšší správní soud rozhodl o tom, že soudkyně JUDr. Petra Kamínková je vyloučena z projednávání a rozhodování věci vedené Městským soudem v Praze pod sp. zn. 3 A 130/2021.

[8] Žalovaný se k podjatosti soudkyně JUDr. Kamínkové nevyjádřil.

[9] Podle § 8 odst. 1 zákona s. ř. s., *soudci jsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v projednávané věci, nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.*

[10] Garance toho, aby ve věci rozhodoval nezávislý a nestranný soudce, je jedním z pilířů práva na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v § 8 s. ř. s. představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tak, jak zákon tuto příslušnost stanovil, je tato zásadně dána, a postup, kterým je věc odnímána příslušnému soudci a přikázána soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný. Vzhledem k tomu lze vyloučit soudce z projednávání a rozhodnutí přidělené věci jen vskutku výjimečně a z opravdu závažných důvodů, které mu reálně brání rozhodnout v souladu se zákonem nezájatě a spravedlivě (srov. např. usnesení NSS ze dne 29. 4. 2003, čj. Nao 19/2003-16, či ze dne 13. 7. 2017, čj. Nao 246/2017-46).

[11] Nestrannost soudce je především subjektivní psychologickou kategorií, jež vyjadřuje vnitřní psychický vztah soudce k projednávané věci. Při posuzování námitky podjatosti je však třeba nestrannost vnímat i z hlediska objektivního, tzn. zkoumat, zda skutečně existují objektivní okolnosti, jež vyvolávají oprávněné pochybnosti o nezájatosti soudce v konkrétním případě. Vyloučení soudce z projednávání a rozhodování ve věci má být založeno nikoliv jen na skutečně prokázané podjatosti, ale již tehdy, jestliže lze mít pochybnosti o nepodjatosti konkrétního soudce; při posuzování této otázky je tedy třeba učinit úvahu, zda – s ohledem na okolnosti případu – lze mít za to, že by soudce podjatý mohl být. Otázka podjatosti nemůže být ve všech případech postavena zcela najisto, nicméně rozhodovat o této otázce je nutno vždy na základě existujících objektivních skutečností, které k subjektivním pochybnostem o nepodjatosti soudce vedou. K vyloučení soudce může v zásadě dojít teprve tehdy, pokud je evidentní, že vztah soudce k dané věci, účastníkům nebo jejich zástupcům dosahuje takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti nebudou moci nebo schopni nezávisle a nestranně rozhodovat (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 3. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 105/01, usnesení NSS ze dne 29. 4. 2003, č. j. Nao 19/2003–16, a ze dne 22. 1. 2014, č. j. Nao 9/2014-31).

[12] Nejvyšší správní soud předně podotýká, že soudkyně JUDr. Ing. Petra Kamínková, Ph.D., LL.M., postupovala v souvislosti s oznámením svého vztahu k zástupci žalobkyně v akademické oblasti korektně a svůj vztah podle § 8 odst. 3 s. ř. s. řádně a transparentně oznámila.

[13] Nejvyšší správní soud již dříve v usneseních ze dne 13. 9. 2017, č. j. Nao 276/2017-22 a ze dne 4. 4. 2018, č. j. Nao 81/2018–39, posuzoval podobný případ jako v posuzované věci týkající se možné podjatosti soudce pramenící ze vztahu v akademické sféře (jednalo se o situaci, kdy zástupce žalobce byl oponentem doktorské disertační práce soudce). V usnesení ze dne 13. 9. 2017, č. j. Nao 276/2017-22, konstatoval, že pro zhodnocení toho, zda je skutečně nezbytné soudce z projednávání a rozhodnutí věci vyloučit, je ve smyslu nálezu Ústavního soudu ze dne 3. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 105/01, relevantní především objektivní úvaha, zda s ohledem na okolnosti případu lze mít za to, že by soudce podjatý mohl být.

[14] Nejvyšší správní soud se v návaznosti na výše uvedené zaměřil na posouzení toho, zda jsou objektivní důvody pochybovat o nestrannosti JUDr. Kamínkové.

[15] Zdejší soud si je vědom skutečnosti zmíněné místopředsedou městského soudu, že jak soudce, tak i advokát, jsou právní profesionálové, a ztotožňuje se s jeho názorem, že méně intenzivní vlivy na svou rozhodovací činnost musí být soudce schopen odfiltrovat s ohledem na nároky své profese. Ostatně v bodu 14 usnesení ze dne 11. 3. 2024, č. j. Nao 23/2024-85, zdejší soud konstatoval, že „*si je s ohledem na svou judikaturu vědom, že pokud vztah soudce k dané věci, účastníkům či k jejich zástupcům nedosahuje takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti nebude schopen nezávisle a nestranně rozhodovat, je u osobnosti soudce třeba vycházet z premisy, že se jedná o profesionála, který dokáže oddělit svoje soukromé zájmy od rozhodovací činnosti, na které se podílí, a u něhož je vždy na prvním místě respektování profesní a osobní cti*“ (srov. usnesení NSS ze dne 11. 6. 2010, č. j. Nao 46/2010-78).“ Také Nejvyšší správní soud má za to, že popsany

pokračování

pracovní vztah v akademické oblasti by neměl ovlivnit či narušit nestranný přístup soudkyně k věci. Zdejší soud se ztotožňuje rovněž s názorem místopředsedy Městského soudu v Praze, uvedeným v předkládací zprávě, že se jedná o případ hraniční, nicméně nakonec dospěl k odlišnému hodnocení otázky možných pochybností o nepodjatosti JUDr. Kamínkové. Zároveň je totiž, jak již Nejvyšší správní soud konstatoval v naposledy uvedeném usnesení, třeba náležitě zohlednit také to, že otázka podjatosti nemusí být postavena zcela najisto, ale k jejímu konstatování postačí relevantní pochybnost o nepodjatosti soudce založená na objektivních skutečnostech konkrétního případu. Nejvyšší správní soud v posuzované věci shledal objektivní skutečnosti, které vedou k možným pochybnostem o nepodjatosti soudkyně.

[16] Jak již bylo řečeno, zástupce žalobkyně je školitelem soudkyně JUDr. Kamínkové v doktorském studijním programu. Z toho mimo jiné vyplývá, že se podílí na hodnocení jejího individuálního studijního plánu a bude hodnotit její závěrečnou práci, jak již ostatně uvedla soudkyně JUDr. Kamínková ve svém oznámení. Vystupuje tudíž vůči soudkyni v akademické oblasti ve vůdčí, nadřízené a hodnotící pozici. Tyto rysy vztahu mezi soudkyní a zástupcem žalobkyně v akademické oblasti mohou podle Nejvyššího správního soudu z objektivního hlediska navenek budit pochybnosti o nestrannosti soudkyně, aniž by bylo nutné se podrobněji zabývat obsahem tohoto vztahu, tj. např. tím, jaké je hodnocení práce soudce v akademické sféře zástupcem žalobkyně, či zda je v tomto vztahu nějaký konflikt.

[17] V posuzované věci tak Nejvyšší správní soud s ohledem na popsané vzájemné postavení soudkyně a zástupce žalobkyně v jejich vztahu v akademické oblasti shledal, že tento vztah představuje okolnost, která může u vnějšího nezaujatého pozorovatele vyvolávat legitimní objektivní pochybnosti o nepodjatosti soudkyně. Na základě výše uvedeného je třeba konstatovat, že vztah JUDr. Kamínkové k zástupci žalobkyně přesahuje kritickou míru, nad níž mohou vzniknout pochybnosti o její nepodjatosti. Tento vztah tedy s ohledem na své charakteristiky může navenek budit pochybnosti o nestrannosti soudkyně. Nejvyšší správní soud proto shledal, že v posuzovaném případě převážily okolnosti, které mohou u vnějšího nezaujatého pozorovatele vyvolávat legitimní objektivní pochybnosti o nepodjatosti soudkyně. V souvislosti s právě uvedeným závěrem o nezbytnosti zohlednění toho, jak se věci mohou jevit navenek, lze odkázat též na často citovaný aforismus lorda Hewarta z precedentního rozsudku anglického High Court of Justice *R v Sussex Justices, ex parte McCarthy*: „Justice must not only be done, but must also be seen to be done“ (srov. též nálezy Ústavního soudu ze dne 7. 3. 2007, sp. zn. I. ÚS 722/05).

[18] Nejvyšší správní soud z výše uvedených důvodů rozhodl o vyloučení soudkyně Městského soudu v Praze JUDr. Ing. Petry Kamínkové, Ph.D., LL.M, z projednávání a rozhodování věci vedené u tohoto soudu pod sp. zn. 3 A 130/2021.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. května 2024

Mgr. Aleš Roztočil
předseda senátu